

De maand mei

Maandkalender

De maand mei is de puptijd. De eerste weken staan vol met controleren van nieuwe nesten en het reageren op afwijkende geluiden of beelden. Het is een mooie maar ook kwetsbare periode. De laatste jaren krijgen we toch steeds meer inzicht in welke factoren bepalend zijn om de pups probleemloos te laten groeien: voerbeleid, veel actieve spenen, overleggen pups en water dichtbij de pups.



Het volbrengen van de geboorte van de pups is een behoorlijke inspanning. Voor spoedige worpen zijn binnen 5 uur volbracht, probleemworpen duren 10 tot 20 uur. Om die inspanning draaglijk te maken wordt geadviseerd om de laatste weken van de dracht niet overdadig te voederen, wat de grootte van de pups niet overdrijft, waardoor het geboorteproces beter / gemakkelijker verloopt. Dit vraagt toch wel om Fingerspitzengevoel, want het geboortegewicht van de pups vertelt al wat over de overlevingskans. Het geboortegewicht van nertsenpups is naar verhouding erg laag, zeker ten opzichte van andere diersoorten. Een nertsenpup weegt slechts 1% van het gewicht van de moeder, een konijnenjong weegt 3-5% van het moedergewicht. De uitval onder pups is daardoor ook 'normaler', omdat de natuur er voor gekozen heeft een nertsenpup prematuur geboren te laten worden. Het minimaliseren van de uitval blijft echter de moeite



Ing. Jan de Rond, onderzoeker
Onderzoeksaccommodatie Edelveen te Ederveen

waard, waarbij we moeten zorgen dat de omstandigheden goed zijn voor de geboorte. De inrichting van het nachthok en het inleghor spelen hierbij een rol.

Al enkele jaren volgen we het effect van het aantal spenen van de teef. Het is een selectie-item voor de nabije toekomst als je alle positieve eigenschappen hiervan doortelt. Een ondertal aan spenen leidt, ongeacht de worpgrootte, tot significant hogere pupuitval van 0,5 tot 0,7 pup per worp ten opzichte van genoeg of een te veel aan spenen. Het mooie van het aantal spenen is de hoge herhaalbaarheid. Veel spenen dit jaar is veel spenen volgend jaar en dat betekent minder pupuitval. Het aantal spenen werkt positief door tot het einde van de lactatie, ook als de pups mee-eten. Na 4 jaar spenen volgen zien we ook het positieve effect op het fokresultaat, want de dochters van moeders met 8 of 9 spenen lijken vruchtbaarder met slechts de helft gust en minder pupuitval ten opzichte van dochters van moeders met 5 of 6 spenen. De moeders met 8 of 9 spenen hebben ook beter fokresultaat dan moeders met 6 of 7 spenen. Het aantal spenen is erg erfelijk en reden om op te selecteren.

Teefmoeders accepteren andere pups en dat maakt overleggen van pups een goed bruikbare tool om te grote nesten te minimaliseren naar 9 pups. Hierdoor is de pupoverleving groter en ook de kans dat de pups in oktober een goed gewicht hebben. Kleine nesten kunnen samengevoegd worden om meer uniforme nestgrootte te creëren op de farm. Registreer goed welke nesten hierdoor voor fokkerij aangehouden worden en welke als productie aangemerkt worden. Het succes van vergroten of verkleinen van nesten hangt vooral af van het aantal spenen van de gast-teef.

De analyse van het voerniveau in het begin van de lactatie toonde dat de laatste nesten gevoerd worden alsof ze 1 week ouder zijn. Algemeen geldt: voerplaats meer dan 3 uur leeg dan een verhoogde voergift (enkele %), voerplaats met resten dan geen verhoging maar wel een controle van het nest! De dagelijkse verhoging van de voerportie is van week 1 t/m 4 maar de helft (50%) van de



dagelijkse verhoging als de pups gaan mee-eten. Voer gereserveerd, hou de lege periode voor de voerplaats aan en hou de teven 'graag'. Uit de weeggegevens van 4 jaren teven en pups wegen op 3,5 en 7 weken is het gemiddelde gewicht op 3 weken steeds 1,3 kg. En dat is bij een 3 tot 4 uur lege voerplaats iedere dag. Teven hebben weinig problemen de eerste periode van de lactatie, het wordt pas zwaar na 3 weken. Dan is de voeropname belangrijk om voldoende melk te produceren. Rustig voeren in week 1 tot 3 geeft veel voeropname na 3 weken en daardoor veel melk voor de pups.

Het moment van onderop de klep voeren blijft onderwerp van discussie. Dit moment wordt niet alleen door de leeftijd en door de kalender ingegeven, maar vooral door de conditie van de teef. Als de teef nog volop melk heeft moet het voeren op de klep enkele dagen uitgesteld worden. Of de teef volop melk heeft is goed te controleren door de melkklierpakketten te beoordelen. Bekijk 30 teven

waar u onderop wilt voeren op hun melkklieren en u heeft een indruk of het moment geschikt is. Als dat bij de eerste nesten zo is, dan is dat waarschijnlijk ook bij de latere nesten. Bij deze controle is al enkele keren een lichte uierontsteking geconstateerd; harde melkklierpakketten waar geen/nauwelijks melk uit komt. dat is een reden om een antibioticumkuur te starten. Op Edelveen hebben we daar goede ervaring mee; de teven die een week later gecontroleerd zijn hadden geen mastitis verschijnselen.

Als de pups gaan mee-eten stijgt de vochtbehoefte. Pups steken de ren nog niet over en zoeken het vocht bij de moeder door vooral speeksel likken, zoveel is met de gedragstudie in juni wel duidelijk geworden. Water in of bij het nachthok helpt de pups aan vocht en ontlast de teef. Pups gaan 5 dagen eerder drinken (dag 31/32 versus dag 36/37) en drinken 5 keer vaker. Waarom; omdat ze water nodig hebben! Bij iedere 10 gram voer willen ze 6 gram water drinken. Op 40 dagen leeftijd eten ze

gemiddeld 65 gram voer en willen daarnaast 40 gram water opnemen. Dat lukt alleen door te drinken en lukt vooral als water dichtbij de pups te vinden is. Pups begeven zich pas na 6 weken vrijelijk door de ren, daarvoor blijven ze het liefst bij elkaar en gaan ze nauwelijks naar de drinknippel aan de andere kant van de ren. Dat is onafhankelijk van de nestgrootte. De onrust in het nest begint altijd tussen 5 en 6 weken en is vele male minder wanneer er water voor de pups is. Ondertussen zijn er goede systemen die hiervoor voldoen.

De lactatieperiode kent veel verschillende omstandigheden. Om de omstandigheden te beheersen moet er veel gecontroleerd worden zodat er geen pups onnodig verloren gaan. Daarmee wensen wij u veel succes.

Wij wensen u een goede werp- en lactatieperiode toe.

De maandtabel van mei is op de site van Edelveen (Edelveen.com) te vinden.